

Raadvragen

Beantwoording van de schriftelijke vragen, gesteld door de fractie GroenLinks over energiearmoede en de inzet van energiecoaches

Aan de leden van de gemeenteraad

Op 22 februari 2023 heeft de fractie GroenLinks onder verwijzing naar artikel 36 van het reglement van orde voor de vergaderingen van de raad, de volgende vragen gesteld over energiearmoede en de inzet van energiecoaches. **Deze zijn XX maart beantwoord, maar omdat na het beantwoorden van de raadvragen gebleken is dat bepaalde informatie niet correct is, volgt hier een tweede versie. De verschillen ziet u in rood. Waar in een vraag gesproken wordt van vuurwapens blijkt daar in de praktijk geen sprake van te zijn. Dat willen we met deze tweede versie recht zetten.** Onder de vragen staan de antwoorden.

Heeft de gemeente inwoners die in armoede verkeren, gezinnen die in slecht geïsoleerde huizen wonen en mensen die problemen ondervinden, maar de weg naar de hulpketten niet weten te vinden (laaggeletterden, anderstaligen, voormalige asielzoekers etc.) wel in het vizier?

Dankzij de eenmalige energietoeslag is er meer inzicht in de groep huishoudens met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum. Maar dit zijn niet alle inwoners die een grotere kans op energiearmoede hebben. Energiearmoede is een combinatie van een laag inkomen en een hoog energieverbruik vanwege het wonen in een woning met een laag energielabel. Dit kunnen dus ook huishoudens met een inkomen boven 120% van het sociaal minimum zijn. En deze groep is slecht inzichtelijk te krijgen voor de gemeente.

Welke vervolgstappen zet de gemeente wanneer energiecoaches een terugkoppeling geven over alarmerende of zorgelijke omstandigheden die zij achter de voordeur van een bewoner aantreffen?

De energiecoaches hebben een korte lijn met de wijksteunpunten en de Integrale Toegang. Samen wordt dan, als die situatie daarom vraagt, besproken wat er gedaan kan worden met het signaal. Hierbij dient onderstreept te worden dat het streven is dat inwoners zelf de stap zetten richting de wijksteunpunten en/of de integrale toegang. Tot de taken van de energiecoach behoort niet het inventariseren van de brede ondersteuningsvraag. Vanuit het wijksteunpunt wordt beoordeeld of aan een huishouden aanvullende zorg geboden kan worden.

Is het bekend dat momenteel slechts enkele energiecoaches dagelijks op pad gaan, omdat de meesten inmiddels ander werk hebben gevonden?

Ja, dat is bekend. We zijn heel trots dat vanuit de bijstand meerdere opgeleide energiecoaches inmiddels ander werk hebben gevonden. In 2022 zijn onze bijstandsgerechtigde benaderd om te worden opgeleid tot energiecoach. Vanuit deze oproep zijn 6 energiecoaches opgeleid en aan de slag gegaan. Door de werkervaring als energiecoach hebben uiteindelijk 2 energiecoaches ander werk gevonden. Daarnaast stromen er ook energiecoaches uit, omdat (ondanks de intensieve begeleiding) het werk niet bij hun past. Bij de start van het project is er rekening gehouden met een natuurlijk verloop van energiecoaches. Daarom wordt door de participatie consulenten van de gemeente doorlopend gezocht naar potentieel nieuwe energiecoaches. Momenteel werken er 2 energiecoaches. De verwachting is dat dit er binnenkort weer meer energiecoaches zijn.

Eindigt het project ook als op 10 april nog niet alle adressen op de lijst zijn bezocht, of krijgt dit project nog een vervolg?

Ja, het project krijgt een vervolg en blijft daarmee onderdeel van de aanpak energiearmoede. Er zijn vanuit het Rijk aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van energiearmoede. De uitvoeringstermijn van deze gelden is verlengd naar 31 december 2024. Dat betekent dat de besteding van deze middelen door de gemeente uiterlijk 31 december 2024 moet zijn afgerond. In het tweede kwartaal van 2023 wordt de aanpak geëvalueerd. De ervaringen worden meegenomen in het opstellen van een nieuw plan voor de inzet van de middelen voor 2023 en 2024.

Gemeenten hebben de moeilijk taak om inwoners die serieuze geldzorgen hebben op te sporen nog vóórdat die zorgen omslaan in ernstige problemen, zoals onbetaalde rekeningen en olopende schulden. Deelt u onze opvatting dat huisbezoeken meer dan eens dienen plaats te vinden en dat het primair de taak van professionals is om de problemen in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren?

Wij delen de mening dat huisbezoeken een belangrijk middel zijn in het (vroegtijdig) signaleren van problemen of ondersteuningsbehoeften bij inwoners. Onze ervaring is dat inwoners vertrouwen hebben in onze energiecoaches en bereid zijn om hen binnen in hun huis te laten en hun zorgen te delen. De uitdaging is en blijft om bij huishoudens met geldzorgen in een vroeg stadium achter de voordeur te komen. Als gemeente zetten wij ons in, bijvoorbeeld met onze wijksteunpunten en met onze sociale partners (bijvoorbeeld Humanitas en Financieel Fit Den Helder), om zo laagdrempelig mogelijk te zijn voor inwoners met hulpvragen bij geldzorgen. Bij deze doelgroep, huishoudens met een laag inkomen, is geregeld 'de batterij leeg'. Door financiële zorgen, soms zelf in combinatie met andere problematiek, is vertrouwen in de professional essentieel om tijdig aan de bel te durven trekken. Zichtbaar, transparant, benaderbaar en betrouwbaar zijn vinden wij hierin belangrijk.

De hoge energieprijzen maken dat niet alleen mensen met een bijstandsuitkering of een laag inkomen in de problemen komen, maar ook mensen met een middeninkomen die in tochtige koopwoningen wonen. Heeft de gemeente ook aandacht voor deze inwoners en hoe worden zij geïnformeerd en bijgestaan?

Ja, dat heeft de gemeente. De komende jaren gaan we aan de slag met middelen die vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld vanuit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP)¹. Den Helder kan een aanvraag doen om het geld voor de komende jaren aan te vragen. Deze NIP-gelden worden ingezet voor eigenaar-bewoners van koopwoningen, met een (D), E, F of G energielabel (of wanneer deze niet bekend is oudere woningen waar isolatiemaatregelen nog niet zijn genomen) die steun nodig hebben.

Overweegt de gemeente ook andere middelen en specialisten in te zetten om, ook na afloop van het huidige project, de nood te helpen lenigen?

Ja, het verminderen van de energievraag is urgent. Niet alleen om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan, maar ook omdat de energieprijzen hard zijn gestegen. De impact hiervan op het huishoudboekje van gezinnen is groot. Het verduurzamen van bestaande woningen (huur en koop) zorgt voor een (structurele) energiebesparing en daarmee voor een lastenverlaging. Bewoners hebben hierbij hulp nodig.

De gemeente rekruteert momenteel vrijwilligers voor de opleiding tot warmtecoach, onder andere via de krant en online. De functieomschrijving vertoont grote overeenkomsten met die van de energiecoaches. Is het de bedoeling dat vrijwilligers de taken van de beroepskrachten straks gaan overnemen?

Nee, de warmtecoaches nemen niet de taken van de energiecoaches over. De warmtecoaches benaderen een andere groep huishoudens. De warmtecoaches adviseren woningeigenaren om met kleine en grote aanpassingen hun woning aardgasvrij(ready) te maken. Terwijl de energiecoaches bewoners met een laag inkomen adviseren én helpen met het besparen op hun energieverbruik.

Eén van de energiecoaches meldde ons dat zij achter de voordeur van bewoners soms met heftige situaties werd geconfronteerd. Zij liep op tegen zwaar verwaarloosde woningen, kindermishandeling en ernstige psychosociale problemen, maar kwam bijv. ook in een woning waar vuur- en steekwapens op tafel lagen. Hierop waren zij en haar collega's totaal niet voorbereid. Bent u het met ons eens dat de huisbezoeken niet kunnen worden overgelaten aan vrijwilligers?

De hierboven omschreven weergave dat de energiecoaches geconfronteerd zijn met vuurwapens is niet juist. Een energiecoach heeft tijdens een huisbezoek een keukenmes op tafel zien liggen. Hierop heeft een gesprek met de energiecoaches plaats gevonden en hebben zij een agressietraining gevolgd. Ook willen wij opmerken dat de energiecoaches geen vrijwilligers zijn, maar professionele werknemers. De energiecoaches zijn getraind en opgeleid. De energiecoaches ontvangen dagelijks ondersteuning van een jobcoach, ook hebben zij ruimte om hun ervaringen van die dag te bespreken. Met de energiecoaches zijn afspraken gemaakt waar en wanneer zij alarmerende signalen kunnen doorgeven. **Wat wij belangrijk vinden bij dergelijke projecten is dat er aandacht is en blijft voor de veiligheid van de mensen die op huisbezoek gaan. De gemeente zorgt er voor dat medewerkers thuis zijn in het escalatiemodel en dat de energiecoaches zijn opgeleid op een manier waarbij hun veiligheid voorop staat.**²

Van de Nederlandse huishoudens kampt 7% met energiearmoede (volgens cijfers van onderzoeksinstituut TNO uit september 2021). Kunt u aangeven hoe hoog dat percentage in Den Helder is?

TNO heeft recent opnieuw berekend hoeveel energiearme huishoudens er per gemeente waren in 2022. TNO maakt hierin onderscheid tussen huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening en huishoudens met een laag inkomen die wonen in een woning met een laag energielabel (label F en G). In Den

¹ Nationaal Isolatieprogramma

² In het rood de rectificatie op eerder gezonden raadsbrief (zaaknummer 2023-011531). In de eerdere beantwoording is niet volledig ingegaan op de introductie van de vraag. Voor de juiste context is het antwoord aangevraagd.

Helder zouden in 2022 circa 8.5% van de huishoudens een laag inkomen hebben met een hoge energierekening, dit zijn ongeveer 2320 huishoudens. Circa 6,1% van de huishoudens hebben een laag inkomen en wonen in een woning met een laag energielabel, dit komt neer op ongeveer 1665 huishoudens³. ⁴

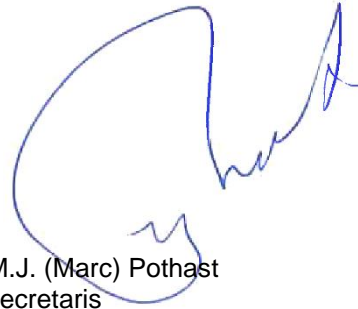
Den Helder, 4 april 2023.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Den Helder.

J.A. (Jan) de Boer MSc.
burgemeester

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned to the right of the name J.A. (Jan) de Boer MSc.

M.J. (Marc) Pothast
secretaris

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, rounded initial 'M' followed by a cursive 'J.' and 'Pothast', positioned to the right of the name M.J. (Marc) Pothast.

³ [TNO Energiearmoede kaart Nederland](#)

⁴ In het rood de rectificatie op eerder gestuurde raadsbrief (zaaknummer 2023-011531), omdat er recentere cijfers bekend waren.